JOSIP CVRTILA
PASTIRSKA
FRULICA

2062

JOSIP CVRTILA

PASTIRSKA FRULICA

BOŽIĆNA PRIĆA

ZAGREB 1943

Ilustrirao
prof. Kamilo Ružička

ZAGREBAČKA PRIRADNA TISKARA - ZAGREB

1.

BADNJAK

Pavica se udobnije namjesti u naslonjaču i zagleda se u stari sat na zidu. Slikovnica, što ju dosad razgledala, pade joj s krila i lupne o pod. U sobici, svietloj od odsjeva bielog planinskog sniega pred njenim prozorima, opet nasta tišina. Samo vatra u peći bukti badnjački veselo, a sat spokojno kucka svojom šetaljkom: Tik — tak... Tika — tak... Tik — tak...

— Oh, taj lažac! — razmišlja Pavica gledajući u sat. — Zavarava oči šetaljkom, ušitiktakanjem, a kazaljke mu stoje kao zaklete.

Njega ciene samo glupa djeca tih planinskih drvosječa, ugljenara i pastira. Možda stoga, što sata u njihovim kolibama i nema. I samo u ovoj gluhoj planinskoj zabiti nastaju ovako bezsmislene zagonetke, kakva je ova:

Kolibica na stieni;
U njoj trista kolovrata...
Oni rade, a što grade
Mudar hvata poput zlata —
Lieni slabo cieni...

Da, vrieme je zlato, tako se kaže. Ali ona ga ipak ne cieni, a nipošto nije liena. Naprotiv, bila bi sretna, da nije oboljela baš sad uoči Božića, kad ima toliko posla u kući. I danas je već htjela poći u kuhinju, da tamo pomaže majci, ali joj majka reče:

— Ne smiješ iz sobe! Još si slaba i grozničava. Mogla bi se nanovo razboljeti.

Otac je u lovu. Da je kod kuće, sjedio bi kod peći pušeći lulu. Pričao bi joj zanimljive zgode iz svog šumarskog života. Istina, on će to učiniti uveče, ali danas večer kao da ne kani doći.

—Oh, ta večer! Da mi stigne što prije!

Nikad još nije tako nestrpljivo čekala dolazak malog Isusa. Već odavna ona mu se moli: Ne zaboravi me! Dođi! Izbavi me...

Poslala mu je u nebo pismo. U njem su nanizane njene želje. Predala ga otcu, i on je obećao, da će ga sam odnieti na poštu. Ona se pouzdano nada odgovoru. Taj će stići večeras.

Da, večeras! Ali veče ne može doći, ne prođe li prije dan.

Kad pomisli na to, sve se uzbuni u njoj.

— Eh, ti! — poviče satu na zidu. — Potjeraj svoja kolesa, neka huje, neka zuje kao da si zbilja pravi kolovrat...

Ali stari sat ne mari nimalo za njene želje. On mirno nastavlja svojim kucanjem: Tik — tak... Tik — tak...

Ona se ljuti na nj.

— Stara lienčino! — dovikuje mu.

Sat najednom zastane i ušuti.

Nastade tjeskoban muk.

Pavica osta otvorenih usta, ali ne od čuđenja, već od straha. Što će biti, ako sat prestane ići?

Ne će doći veče ni mali Isusić s njim.

Ona se pokaje radi svoje nepristojnosti.

— Oprosti mi — reče. — Kucaj dalje. Ne ću te više vrieđati.

Ali sada stari sat zamekeće poput jareta: Me-e-e-e... Me- e- e- e...

Djevojčica se zadivi.

2.

STARI SAT

Pavica je znala, da ima satova, koji kukaju kao kukavice. Možda se gdjegod u

svietu mogu i takvi naći, koji mekeću. Ali da umije meketati njezin stari znanac, što ga poznaje odkad je živa? Ne, to nije moguće.

Ona se ubrzo sabere.

— Ne — reče odlučno — to nije meketao sat...

Uto se iza gornjeg ruba na okviru sata pojavi glava maloga kozlića, rogata i bradata. On se cio uznese na rub okvira, veselo mahne glavom prema Pavici te je pozdravi.

Njoj se kozlić odmah svidio, čim ga je ugledala.

— Tko si ti? — upita ona prijazno.

— Pa kozlić iz sata — reče on. — Onaj isti, što se u šumskoj kolibici sakrio u sat, da ga vuk ne proguta...

Pavica se razveseli kao da je srela starog znanca.

— Ah, to si ti! — klikne ona. — A što tražiš ovdje?

— Došao sam — odgovori kozlić — iz zahvalnosti prema satu.

— Iz kakve zahvalnosti?

— Meni je sat nekad spasio život, a ja sam tu za to, da ovom starom satu spasim njegovu čast.

— Ne razumijem te.

— Eto, ti grdiš ovaj častni sat, a on se

ne može braniti To ću ja učiniti mjesto njega.

Pavica se veselo nasmije.

— Zar ćeš me rogovima izudarati? — upita ona. — Ne bojim se! Ti si tako malen.

—Vidjet ćeš, kako sam malen.

Tek što je to izrekao, skoči na ormar u blizini sata, s ormara na stol, i u tren oka on se stvori pred Pavičinim naslonjačem.

Gore na satu on se činio sitan poput kakve igračke. Na ormaru već je bio veći. Na stolu je bio velik poput mačke. A sad, pred začuđenom djevojčicom, bio je tolik, da se ona ozbiljno ustrašila.

Videći njezinu bojazan, kozlić je pokuša umiriti.

— Ne boj se — reče on — ništa ti ne ću učiniti.

Ona je ipak s nepovjerenjem gledala svaku njegovu kretnju.

— Zar ćeš ostati kod mene? — upita djevojčica.

— Čemu da ostanem? — nasmije se on. — Ni ti ne ćeš ostati ovdje. Moraš sa mnom.

— A kamo?

— U sat.

3.

CARSTVO PRIČA

U sat! Zar da pođe među zaprašena kolesa, koja zaudaraju po ulju? Možda u satu — ta on se riedko kad otvara — ima i paučine. A u njoj možda čeka gadan kakav pauk.

Ne, nitko je ne će prisiliti da pođe s kozlićem.

— Čemu oklievaš? — javi se on. — Odluči se. Ili mi kaniš prkositi?

— Tako je neobično, što tražiš. I bojim se.

Ali on postaje nestrpljiv. Ili će, reče, ona u sat, ili...

On sagne glavu s rogovima kao da će se oboriti na nju.

Pavica vrisnu i skoči s naslonjača. Pokrivač, kojim su joj bile zamotane noge, padne na pod.

— Majko! U pomoć! — pokuša zavikati.

Ali ona samo zapiskuta kao da ju uhvatila nenadana vratobolja.

— Eto vidiš — reče kozlić — nitko ti ne može pomoći.

Pavica i sama uvidje, da on istinu govori; ona upita bojažljivo:

— A hoću li... hoću li se... skoro vratiti?

Dabome! Još večeras. Neka samo sjedne na nj. Liepo kao na klupu.

Ona sa strahom učini, kako joj on reče. Drhtavim rukama prihvati se za njegove rogove.

Kozlić joj viknu: »Drž' se čvrsto!« — i u tren oka stvori se s njom na stolu. U vremenu, što je potrebno, da se dlanom lupi o dlan, njih dvoje su već bili na ormaru. Zatim jedan strjelovit skok, i oni ulete u sat. Njegova vratašca lupnuše za njima...

Bilo je mračno u starom satu. Mračno i prašno, baš kako je Pavica zamislila. Malo je njezino srdce uznemireno i jako kucalo. Zaokupila je briga, što će se s njom desiti sad, kad je ostavila stari svoj dom, bielu svoju sobicu i njen dragi naslonjač. Njoj se činilo, kao da je kroz vratašca sata ušla u neki drugi sviet. Ali kozlić kao da je znao, kakve su je misli snašle.

— Smiri se — reče on — i ništa se ne boj.

Ona se s njegovih leđa spusti na tle i uzdahne:

— Ah, dragi kozliću, da ti znadeš, kako mi je, pustio bi me odmah k mojoj majčici.

Kozlić odgovori:

— Saberi se, pa ćeš mi reći, što čuješ.

Ona se začudi njegovim riečima. Što je to, što bi ovdje mogla čuti? Zar da sluša škripanje kolesa u satu? I zato li je ona morala ovamo? Uh, platit će joj taj odvratni sat sav strah i neugodnosti, što su je stigle zbog njega. Kazat će otcu, neka ga razbije i spali. Ali kozlić je i opet pogodio njezine misli.

— Nije on tebi ništa kriv — reče. — I ne ljuti se ni na koga, jer će ti srdce ostati zatvoreno za radost.

Radost! Tek što je spomenuo tu rieč, dogodilo se nešto čudesno. Pavičine uši najednom je zalio val neke divne svirke i napunio joj dušu neobičnom milinom. Nikada još nije čula takovih skladnih i sladkih zvukova, od kojih duša zamire od sreće.

— Ah, gdje li sam! — uzvikne ona. — Ta to je ljepota, kakve nigdje nema.

— Još uviek smo u satu — javi se kozlić iz mraka. — Ali sad ćemo ga ostaviti.

— Kamo ćemo?

— Idemo u krajeve, iz kojih sam stigao k tebi.

— Kakvi su to divni krajevi?

Oni se nalaze u carstvu priča. Tu su, reče on, u mraku vrata, kroz koja će njih

dvoje ući u jedan drugi, začarani sviet. Pavica će tamo naučiti, kako se cieni vrieme, i nikad se ne će tužiti ni na koji sat, da je prespor i nepokretan.

— Pođimo! — kliknu djevojčica. — Pođimo što prije u divno carstvo čudesne svirke i radosti.

Ali joj kozlić odvrati:

— Nitko ne svira ljepše od pastira, što prebire na svojoj frulici pod paomom. A ovome, što te sad čeka, nemoj se prerano radovati.

— Zašto? I kakvog to pastira spominješ?

Kozlić, kao da je prečuo njezino pitanje, reče:

— A sad hajdemo...

4.

PAUNI

Na te kozlićeve rieči otvorila se dvokrilna vrata na stražnjoj strani sata. U okviru njihovih dovratnika, koji su se gore savili u luk, Pavica ugleda divan prizor nalik na neki san. Na nebu modrom poput procvjetalog lana plove zlatni i srebrni oblačići, a pod njim šume bujne krošnje drveća

u starom perivoju, što se stere pod uzvisinom s vilinskim nekim gradom. Taj grad sa slikovitim kulama, shodovima i tornjićima zanio je djevojčicu svojom neobičnom ljepotom.

— Tko stanuje u onim dvorima? — upita ona kozlića.

— Vidjet ćeš — odgovori on. — Zato sam te i poveo sa sobom.

Njegove je rieči nadglasio jasan i prodiran zvuk dalekih trubalja.

— To je dobrodošlica — reče kozlić — ali ne nama.

Pavica pohita ne slušajući ga na shod pred otvorenim vratima. No čim je stupila preko njihova praga, zbilo se nešto, od čega su joj prošli po tielu hladni srsi. Divna ona svirka, koja ju sve do tog trenutka zanosila svojim skladom i milinom, najednom je utihnula. Bez nje se prizor, što ga je gledala pred sobom, pričinjao manje liep i radostan. Već je htjela upitati kozlića, što znači taj neočekivani muk, kadli je zaokupi nenadani strah.

— Pauni! — vikne ona tjeskobno.

— Čemu viče? Ako su pauni, nisu zmajevi.

Množtvo pauna spustilo se u tom trenutku na ogradu shoda. Perje im je blistalo

u tisuću divnih odsjeva, koji su zamarali oči. Njihove glave, urešene krunama, smjerno su se sagibale pred Pavicom.

Ona je s divljenjem promatrala te liepe ptice, kojih je bivalo sve više. Ne, nisu bile nimalo strašne, dok su šutjele. S ograde su se počele spuštati na shod i prilaziti djevojčici.

— Pravo kažeš, dragi kozliću — reče ona. — Čemu da ih se bojim?

Ali njezine rieči ostadoše bez odgovora.

Kozlića je nestalo netragom.

Pavica potrči k stepenicama. Saći će u perivoj i tamo će potražiti nestašnog svog pratioca. Ali čim je ona krenula sa shoda, zašumjela su paunska krila nad njom. Prekrila ju sjena od oblaka blistavog perja, i stotinu divnih lepeza počelo joj hladiti lice. Pauni su naumili da je prate! No to bi se još dalo podnieti, ali oni su opet počeli kreštati u sav glas.

Djevojčica je prekrila uši ručicama, i začas je bila na stazi, što je od stepenica vodila u perivoj. Ona je potrčala napried nastojeći, da se ukloni svojoj pratnji. Sad je znala, što su značile ove kozlićeve rieči: Nemoj se prerano radovati...

Ali dokle će ona tako trčati?

— Kozliću! Zlatni moj druže! — poče vikati i dozivati, što je glasnije mogla.

Uzalud! Od paunske krike on je ne bi čuo, sve kad bi i bio negdje u blizini.

Uto se zbude nešto neočekivano.

— Ne, kozlića ne ćeš dozvati — javi se neki zvonki glas. — Tko zna, gdje li je već taj nestašnik!

Pavica se zaustavi pa pogleda na stranu, odakle je dolazio taj glas.

Ugleda dvoje djece: dječaka i djevojčicu, kako je, stojeći pokraj staze, promatraju dobrodušnim smiješkom.

— Nedjeljko! — klikne Pavica začuđeno. — Što radiš ovdje? I ti, Božice! Zar je i vas prevario zločesti kozlić?

Ta djeca, bratac i seka, njeni su znanci. Upoznala ih, kad je proljetos o Uzkrsu bila kod tetke u gradu. Bili su joj drugovi u igri.

— Strpi se, Pavice, sve ćeš saznati — reče zlatokosa Božica prilazeći joj s bracom. — Ali sad se moramo požuriti; sklonit ćemo se tamo, gdje nema pauna.

— I to moramo učiniti što prije — reče Nedjeljko. — Potrčat ćemo, što nas noge nose.

Prihvatiše Pavicu za ruke i nagnuše s njom u bieg po stazi među drvećem. Usko-

ro stignu na proplanak s mnogo bujnog zelenila, s divnom nebeskom plaveti nad njim. Pravi slapovi sunčane svjetlosti zalievali djecu blistavim sjajem. A svud je oko mališana bezbroj šarena cvieća, ptica i leptira, što lebde nad prostranom ravnicom.

Djeca se zaustave zažarenih obrazića.

— Utekosmo im — reče Božica i ukloni rukom zamršene uvojke s čela. — Sad nas ne će stići.

— A pred kim smo bježali? — upita Pavica. — Ta pauni nas nisu sliedili.

— Uklonili smo se pred stražarima iz porcelanske palače — razjasni joj dječak. — Po njih su pošli pauni.

Pavica se zagleda u nj s nerazumievanjem.

5.

ČIU-ČI

Pođoše sve troje preko rosnog proplanka putem, što ga je Nedjeljko sretno našao među busatom travom i cviećem. Moraju se, reče on, držati utrenika. Silazeći s njega mogli bi nagaziti na travku od zaboravi, pa bi nesamo zaboravili na svoj dom, već bi zauviek ostali u carstvu priča. Razžalostili bi tako svoje roditelje, a i sami bi iz dana u dan bivali sve nesrećniji.

— Zar u carstvu priče ima i nesretnih? — začudi se Pavica.

Ali djeca zaobiđu to pitanje svrnuvši razgovor na njen dolazak u ovaj neobični sviet.

— Prevario te kozlić — reče Božica. — A znaš li, tko je on?

Ne, Pavica o tom ne zna ništa.

— On se zove Vragolan — reče Nedjeljko.

Bezazlen je i ne treba se njega bojati, počela djeca upućivati Pavicu. Ali ona bi ovdje mogla naići na nekoga, tko je malom nestašku dosta sličan, samo je mnogo veći, crn i repat. Valja biti na oprezu pred opakim i lukavim tim zlotvorom.

— No ne boj se suviše tog nenavidljivca — reče Božica. — Možda ga ne ćeš ni vidjeti.

Naprotiv, sasvim je sigurno, da će sresti nekoga, kome će se jako radovati.

— Da li skoro? — upita Pavica.

— Strpi se. Tko umije čekati — nasmieši se Božica — taj dočeka svagda, što želi.

Dabome, ako je ono, što želi, vriedno čekanja i strpljivosti.

— A kakvi su me ono pauni dočekali?

Djeca joj naizmjence izpripoviedaju ovo:

Pauni borave u perivoju oko porcelanskog dvora. U dvoru je kinezki car Ao-Jao, Mi-Jau, U-Hu ili kako li se zove. Sjedi na priestolju od bjelokosti pa čeka ljepoticu Čiu-Či. Ona bi trebala postati njegovom ženom. Upoznao ju ravno prije tri tisuće tri stotine i tri godine.

Radi postojanosti, kojom on čeka svoju odabranicu, dospio je u carstvo priča zajedno sa svojim dvorcem od porcelana i perivojem s paunima.

— A zašto Čiu-Či ne dolazi? — upita Pavica.

— Došla je — odgovori Nedjeljko — ali je car nije prepoznao.

Djeca nastaviše pričanjem:

Bilo je to neke proljetne noći, kad je pun mjesec obasjavao krošnje trešanja u punoj cvatnji. Car se na shodu svog dvora bavio najmilijim poslom, što ga je znao. On je u spletovima sjenki, što ih je granje drveća na mjesečini bacalo na stienu njegova dvorca, prepoznavao pismena. Kod Kineza svaki pismovni znak označuje po jednu cielu rieč. On je te rieči slagao u stihove, a stihove u pjesme, kakvih još nije čuo sviet.

Te večeri caru su sjenke na stieni shoda kazivale ovo:

Čiu-Či...
Tako pjevaju ptičice —
Spominju ime djevojčice
Čiu-Či...
Caru će doći
Još ove noći...
Čiu-Či...

U trenutku, kad je car dočitao te stihove, oblak neki nalik na grdna zmaja proguta mjesec. Utrnuše odsjevi mjesečine na stieni careva shoda. Crna sjena prekrije one stihove, ali — začudo — na stieni osta netaknut uzak trak mjesečine u liku otmjene i stasite odraslije djevojčice.

Taj se lik najednom odvoji od stiene i pristupi caru, koji ga promatrao s neizrecivim divljenjem. Liepo se djevojče duboko nakloni pred njim.

— Tko si ti? — upita car.

— Čiu-Či...

Zabavljena pričanjem djeca su neopazice stigla u dolinu s malim jezerom. Njegovi talasići zasliepe im oči s tisuću zlatnih i srebrnih odsjeva. S jezerca je pirio svježi vjetrić hladeći njihova suncem i hodom zažarena lišca.

Na drugoj obali jezerca dizala se uzvisina s čudesnim gradom, onim istim, što ga je Pavica ugledala sa shoda na kuli.

Nedjeljko i Božica priđoše k jezercu tiho razgovarajući.

Božica se sagnu nad vodu i zapjeva tihim glasom:

Vile dubine,
Dajte da sine
Zlaćani most...
Evo ga čeka
Sad iz daleka
Pridošli gost...

Na površini jezerca pokaza se drhtava pruga nalik na odsjev sunca sa zapada. Zatim iz vode izroni most od čista zlata. Protegne se s obale s djecom do trećine razmaka do druge obale. Nedjeljko nestrpljivo potrči njime do kraja, a onda zastane srdito lupnuvši nogom.

— Što ćemo sad? — dovikne djevojčicama. — Kako ćemo na drugu obalu?

Božica odvrati:

— Pričekat ćemo. Što drugo možemo učiniti?

Bratac se zlovoljan vrati k djevojčicama. Sve troje sjedoše u travu na obali. Božica nastavi priču o caru i liepoj djevojčici.

Na pitanje mladog cara, tko je ona, djevojčica je odgovorila: Kćerka sam Sutona i Mjesečine, sazdana od noćne rose i cvjetnih mirisa, sa srdcem ponoćnog slavuja, što pjeva pod zvjezdanim nebom.

Car joj, saznavši, tko je ona, reče:

— Divna si! Ali da ti, diete svietla, rose i pjesme, budeš pravom caricom, valja te najprije odgojiti.

On je uputi, kako će izaći iz njegove palače, da ujutro potraži u carskom perivoju odgojiteljice carskih nevjesti.

Čiu-Či učini po carevoj volji. Sjutradan u ranu zoru ušla je u paviljon carske odgojiteljice, vješte u poučavanju vještini »tridset i triju smiešaka prvog jutarnjeg sata«. Ostala je kod nje tri mjeseca, a potom je prošla kroz ostala triedeset i dva paviljona. U svakom je izučila po trideset i tri vještine, potrebne carici, da bude smatrana dostojnom njene visoke časti.

Kad je Čiu-Či najposlije došla pred cara, on je nije prepoznao. Namjesto divne one djevojčice sa shoda ugledao je nekakvu lutku, koja se smieši, kreće i govori, ali ne živi.

Po njegovu nalogu dvorske su gospođe morale ustanoviti, ima li u te lutke što slična srdcu.

Ali u njenim grudima nije se čulo nikakvo kucanje.

Smjestiše je u carski perivoj, da mu zajedno s paunima služi kao riedak ukras i neobična zanimljivost.

Taj perivoj pun je danas takovih lutaka. K Čiu-Či dolazile su sve djevojke, što su ih carski stražari hvatali i dovodili na odgoj u carske paviljone učtivosti.

Car je bio uvjeren, da će prije ili kasnije doći prava Čiu-Či, ali je dosad čekao uzalud.

Pavica je šuteći saslušala Božićino pričanje. Sad je znala, da su pauni kreštanjem upozorili carske stražare na njen dolazak. Ali ona se s drugog razloga prepala, kad je paune ugledala sa shoda na kuli. Nju su djeca planinskih ugljenara i drvosječa nazivala ne Pavicom, već Paunicom, jer je bila nesamo liepa, nego i puna oholosti. Pauni će, pomislila je, biti njena stalna pratnja u carstvu priče, i svatko će u njemu znati, da je to kazna za njezin grieh. Ali još gore bila bi kažnjena, da je dospjela u porcelanski carski dvor.

Da li bi je carski stražari zbilja bili odveli sa sobom? Ta ona je premalena, da bude nalik na Čiu-Či.

Tako upita djecu, a Nedjeljko se nasmije.

— Do trideset i trećeg paviljona — reče on — mogla bi Čiu-Či i prerasti.

Uto Božica veselo zapljeska ručicama.

— Spaseni smo! — klikne. — Spaseni...

Pavica se zagleda u nju.

— Zar ne čuješ? — upita je dječak.

Iz daljine se javljala pastirska frulica.

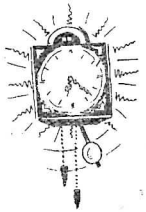

II.

VRTLAROV DOM

1.

ZLATAN MOST

adovan, mali pastir s one strane vode, što se djeci javio svojom frulicom, sazdao je zlatan most nad jezercem. Kako se to zbilo?

Nedjeljko mu doviknu:

— Oj, Radovane! Ooooj...

Preko jezera ozva se glas kao jeka:

— Ooooj...

— Podaj nam od svojih stupova... Hoćeš li?... I mnogo mostnica...

Iz vode izroni cio most. U nizkom luku, nalik na blistavu dugu, nadvio se na zlatnim stupovima nad vodom. Pod njim se u jezeru odražavao drhtav njegov lik.

Božica se okrene Pavici:

— Pođi ti prva — reče. — Mi ćemo te slijediti.

Pavica hrabro zakorači na most i pođe njime, a bratac i seka pobrzaju za njom. Pričini joj se, da nešto razgovaraju. Htjede

se ogledati, ali joj pogled padne na vodu pod mostom.

— Oh! — uzvikne uzbuđeno. — Da li da pođem dalje? — obrati se pitanjem svojim pratiocima.

Promatrali su je bliedih lica.

— Pođi! — reče Božica. — Ne boj se...

Iz krstalno jasne vode s obje strane mosta Pavicu je motrio niz prekrasnih djevojaka. Začaravale su je pogledima svojih kao drago kamenje blistavih očiju.

— To su vile dubine — pomisli ona. — Ah, ljepše su od svega, što dosada vidjeh.

Da li da im što kaže? Zla se neka slutnja probudi u njoj. Možda su glasovi tih djevica tako čarobni i privlačljivi, kao što su njihova lica. Ako progovore ili zapjevaju, tko zna, na što bi je mogle navesti. Ona i tako jedva odolieva težnji, da bude uz njih, da se baci k njima u vodu.

Ne! Nesamo da ne će govoriti s njima, nego ih ne će ni slušati, ako uzhtiju da joj se jave.

Pavica zatvori uši prstićima i pođe napried. Ali njene oči su se otimale njenoj vlasti. Htjela ne htjela morala je gledati u lica vila, koje su joj domahivale vitkim i nježnim rukama zovući je k sebi.

Vidjela je, kako kroz razpletene kose vila prolaze prekrasne ribice nalik na neko živo podvodno cvieće. Dolje u vodenoj dubini nazirala je obrise nekih palača i dvorova sedefnog sjaja. Oko njih je vidjela stabla i grmove koraljnog perivoja. Sviet u jezeru učinio joj se ljepši, svježiji i poželjniji od svega, što je upoznala u carstvu priča.

A vile su se neprestano smješkale.

Oči su im bile pune zamamnih obećanja.

One su plamteći govorile: Dođi... Bit ćeš sretna... Zauviek...

2.

KOLIBICA

Pavica potrča mostom i stigne na drugu obalu. Kad prispje onamo, zaustavi se da odahne. Seka i bratac stignu k njoj.

— Hvala ti, Pavice — progovori Božica. — Poniela si se kako valja.

— Ne znam, o čemu govoriš.

— Da nisi odoljela vilama, — reče dječak, — most bi se bio pod nama srušio,

Pavica ih upita:

— Zašto mi prije niste kazali, čega sam se trebala čuvati?

— Nismo smjeli — odgovori djevojčica.

Djeca joj napomenuše, da im valja dalje poći.

— Kamo ćemo? — upita.

— Vidjet ćeš — nasmieši se Božica. — I radovat ćeš se.

U razgovoru krenuše dalje. Djeca su kazivala Pavici, kako su stigla u carstvo priča.

Pavičina teta, ona iz grada, odvela ih jutros na putovanje. Pošli su, da kod Pavičinih roditelja, u starom planinskom domu, provedu božićne blagdane. Na postaji pod planinom, kamo stigoše željeznicom, dočekale su ih saonice.

Pričajući o tome Nedjeljku se zažarili obrazići od uzhićenja.

— Ah, što je divno putovati šumom u sniegu! — kliknu on. — Nije čudo, što smo amo stigli.

U dolini pod uzvisinom sa šumarskim domom, nastave djeca pričanje, ugledali su predvečerje sunce, Izvirilo je kroz pukotinu na oblacima i zasjalo kao betlehemska zviezda nad vrškom usamljenog bora na brežuljku.

Cio je kraj sinuo u grimiznom osvietljenju kao da je bio zasut samim dragim kamenjem.

— U taj časak — završi Božica — ušli smo u carstvo priča.

— Ali vi — reče Pavica — kao da ste ovdje već odprije dobro poznati.

Djeca se nasmiju. Zar je ona, rekoše, tuđinac u ovom svietu? No, neka se samo smiri. Prođe li joj prvi pohod srećno, rado će se ovamo svraćati.

— Pazi samo na jedno — upozori je Božica. — Kad se opet sastanemo u drugom svietu, ničim ne pokazuj, da smo se tu sastali.

Djeca su prolazila gajem s mnogo sunčanih proplanaka.

— To je najmilije boravište Radovanu — reče bratac. — Ali ne čujem više njegove frulice.

— Valjda je krenuo sa stadom u Janjin dol — reče sestrica.

Tamo negdje s druge strane uzvisine s čudesnim gradom često se može čuti, kako pjeva Janja, mala pastirica, koja je nekad bila velika.

— Kako je to moguće? — upita Pavica. — Zar ovdje veliki ljudi postaju maleni?

Dječak joj odgovori:

— I mali u tren oka mogu postati veliki.

Pavica se zamisli. Nije ni opazila, da su izašli iz gaja i da se put uzpinje uz malenu uzvisinu. Prenula se, kad su stigli k ogradi nekog vrtića.

Začuđeno se zagleda u stari kućerak, što se u vrtiću sklonuo pod granatim orahom.

Bakičin dom! Pavica ga dobro poznaje. Kad je prošlog ljeta pohodila bakicu, koja živi u malom pokrajinskom gradiću, slika njene kućice na uzvisini s voćarom duboko se dojmila djevojčice. Nikad je ne će zaboraviti. A sad, najednom, taj stari dom stoji pred njom. Treba da prođe tek nekoliko koračaja pa da pokuca na njegova vrata, i bit će začas u bakinom zagrljaju. A potom? Ostat će kod nje. Ponovit će se oni dani puni sunca, što iznad krošanja ciele dane sja kroz otvorene prozore na staroj kućici. Po jutrima budit će je cvrkut ptičica. Mirisat će joj sobica zrelim jabukama, bosiljkom i ružmarinom.

Pavica otvori dobro poznata vratašca i pođe stazom između lieha s rezedom. Ususret joj dotrča bieli psić poskakujući obiestno, i veselo mašući repićem.

— Gle! I ti si ovdje! klikne Pavica. — Zdravo, rutavče...

Ona pođe kućnim stepenicama i uzađe po njima do vrata. Njeni su je pratioci sliedili. Prihvati jednom rukom kvaku, a drugom pokuca.

Iz hodnika za vratima začuju se nečiji koraci. Pavičino srdce uzbuđeno zakuca. Tko to dolazi? Da li baka? Ne! Njeni koraci niesu tako bodri i lagani.

Zasun škrinu, vrata se otvore.

Pavica ugleda pred sobom mio neki lik, kojemu se nikako nije nadala.

— Majčice! Ti ovdje? — uzklikne radostno, ali joj posljednja rieč zape u grlu.

Prije nego li je uzdignutim rukama zagrlila umiljatu žensku pojavu pred sobom, razabrala je, da stoji pred stranom osobom.

Bila je to neka gospođa vrlo nalik na njenu majku nesamo licem, već i stasom i haljinama.

Strana gospođa dobroćudno se nasmiešila Pavičinoj smetenosti.

— Pavice — progovori ona ugodnim i zvonkim glasom — zar me ti ne poznaješ?

Djevojčica se bojažljivo zagleda u njeno liepo lice, što je sjalo dobrotom i milinom, i ne prozbori ni rieči.

Gospođa joj reče:

Može li biti, da zaboravis nekoga, tko je sličan tvojoj majčici?

Pavici se razvzedri lice.

— Znam, tko si — klikne s bljeskom radosti u očima. — Ti si Snjeguljica!

Divna kraljica u ruhu obične domaćice sagnu se k Pavici pa je poljubi u čelo. Bio je to cjelov, koji nije ni po čemu bio različit od onih cjelova, što ih je djevojčica primala od svoje majke.

Snjeguljica se zagleda u Pavičine oči.

— Kako to, da nisi odmah znala, tko sam?

Mališanka odgovori stideći se:

— Smela sam se, što nisi bila moja majčica, kojoj sam se toliko razveselila...

— A sad? — reče Snjeguljica. — Raduješ li se sad?

— Veselim se jako — odgovori Pavica. — Ali svoje majčice ne ću nikad zaboraviti...

Snjeguljica se uzpravi pa milujući rukom Pavičine kose reče s blagim smiješkom:

— Drago diete, to ovdje nitko ne smije i ne će od tebe tražiti...

Ona uvede Pavicu i njene male pratioce u kuću.

Stari dom, u koji je Pavica ušla, nije bio samo izvana sličan kućici njene bakice.

Sve, što je vidjela u njemu, podsjećalo ju na divne ljetne dane provedene u dobre starice. Starinski namještaj u sobici, u koju ih je Snjeguljica uvela, usnuli kanarinac u kavezu na otvorenom prozorčiću, pa i sam stručak osušenog poljskog cvieća za slikom Matere Božje — sve su to bili njeni dobri znanci. Ali Pavica se nije mogla baviti svojim uspomenama i osjećajima. Ona je, sjedeći u bakinom naslonjaču, slušala pažljivo, što im priča ljubka domaćica svojim umiljatim i prijatnim glasom.

Snjeguljica je tog istog dana stigla u ovaj dom. Prispjela je u nj u trenutku, kad je Pavica s kozlićem u satu začula srebrene trube. One su pozdravljale kraljičin dolazak.

A sad? Snjeguljica će poći u kuhinju. Zato je i došla ovamo iz svoga kraljevskoga grada. Mora izpeći neke božićne kolačiće, kakvi se mogu praviti samo u takvim starim i malim kolibicama. Inače nemaju pravog božićnog okusa i mirisa. Do večeri bit će gotovi, a onda...

— Da, Pavice, onda ćemo nekamo zajedno poći — reče Snjeguljica. — A znaš li, koga ćemo pohoditi?

Djevojčicu je to pitanje zateklo. Kako da znade, kamo je kraljica zove? Ali kad

je ona zove sa sobom, poći će s njom i ne pitajući, kamo je vodi. Već je htjela da joj to kaže, ali domaćica predusretne njen odgovor.

— Ne! Bit će bolje, ako zasad ništa ne obećaš — reče Snjeguljica. — Pođi s djecom pa razgledaj ovaj kraj. Možda će potom tvoj odgovor biti drugčiji...

Snjeguljica izprati goste kroz hodnik do vrata na suprotnoj strani od onih, kroz koja su djeca ušla u staru kućicu.

Kraljica se, držeći ruku na zasunu vrata, uozbilji pa reče:

— Pavice! Ne zaboravljaj, gdje si! A iznad svega pazi na to, da ti se ne izpuni koja želja iz tvog pisma malom Isusu... Jer...

Te su se rieči duboko dojmile Pavičinog srdca. Zar su njene želje u onom pismu bile tako loše i opasne? Morat će o njima razmišljati...

Snjeguljica se sagnu i poljubi u čelo Pavicu. Zatim uze sa svojih grudi kiticu modrih ljubica i dade ih djevojčici.

— Metni to cvieće u njedra — reče. — Njegov miris donosi radost. Pastir pod paomom, kad ga osjeti, divno će zasvirati na svojoj frulici.

Snjeguljica je, kako reče, dobila tu kiticu od neke divne kraljice.

Jutros, putujući u ovaj dom, provezla se kroz kraljevstvo njenog muža, onog nekadašnjega mladića, što je svoju odabranicu tako postojano tražio s njenom zlatnom cipelicom u ruci.

— Ti si već sigurno čula o toj kraljici — reče Snjeguljica. — Pepeljuga se zove.

Vrata se otvoriše i djeca izađu iz kućice.

3.

PASTIRICA

Pastirica Janja, kad su djeca stigla k njoj, sjedila je na mahovini u sjeni prastarog hrasta. Tiho je pjevala neku pjesmicu i prebirala cvieće u krilu pletući od njega vjenčiće. Pohodu Pavice i njenih pratilaca jako se razveselila.

— Nisam ih plela uzalud — smiešeći se pokaza na vjenčiće. — Liepo će vam pristajati.

Djeca posjedaju oko nje, a ona ih uresi cviećem.

Njezine ovce plandovale su u šumskom hladu.

— Da li je Radovan bio tu? — zapita dječak.

— Ne, nije. Tko zna, kamo se djeo? Traži, kome da bude u pomoći.

— Nama je već sagradio zlatan most — reče Božica.

— Da, takav je on. Svi dani, kaže on, kad ništa ne učini bilo za koga, izgubljeni su za nj.

Pavica je promatrala Janju. Pastirica je, sudeći po njenom rastu, bila njihova vršnjakinja.

Da li je zbilja nekad bila veća?

Janja opazi njen pogled.

— Ah, da! Ti me još ne poznaš — reče Pavici. — Ali su ti valjda pripoviedali o meni.

Istina je, reče, što se govori o njoj. Bila je još lani velika djevojka. Među seoskim družicama nije joj bilo ravne po ljepoti, stasitosti i obiesti. Uznosila se i bogatstvom svojih roditelja, u kojih je bila jedino diete.

Prosce je odbijala, jer među momcima u selu nije joj nijedan bio po volji.

Podrugivala se svima, što su pokazivali, da im se mili.

Neke zimske večeri vraćala se kući s prela u selu. U mraku opazi Snjegovića,

što su ga načinila djeca. Zaustavi se pred njim pa mu reče:

— Momče, ti mi se sviđaš. Dođi mi u prosce. Ne ću te odbiti.

Snjegović u mraku zamumlja:

— A kada bih ti došao?

— O Petrovu. I povedi drugove sa sobom. Neka bude veselo.

Malko ju zazeblo u srdcu, kad je čula, da je Snjegović progovorio. Ali ona se šalila, pa će to valjda i on uzeti za šalu. A što mu drugo i preostaje? O Petrovu Snjegovići ne obilaze svietom.

Došlo je proljeće. Snieg okopni, pa i Snjegovića nesta s njim. Janja zaboravi na razgovor, što su ga vodili u zimi.

Ali jednog jutra, kad je pošla na bunar po vodu, začuje u bunaru neki razgovor i smieh.

— Braćo, kad ćemo u svatove? — vikao je netko u dubini. — Da li će Petrovo skoro doći?

Pastirica se sa strahom nagleda u bunar, ali ne opazi ništa osim svoga lika odraženog u vodi.

U njenom srdcu probudi se ipak neka zla slutnja i strah, koji je nije ostavljao.

Neke proljetne noći pljuštala je kiša po krovu Janjinog doma. Mlazovi vode, što

su se lievali sa streha, jasno su pjevali pod oknima djevojčine sobice:

Kaskaj kasom: kas — kas...
Evo začas, evo nas;
Petrovo je tu začas —
Evo s njime, evo nas...

Potočići u polju i gori slično su govorili, kad bi Janja prisluškivala, kako žubore.

Ona se zabrinu jako, a nije znala, kako da se svog strahovanja rieši.

Dođe najposlije i Petrovo. Cielo selo je pošlo u crkvu, samo je Janja ostala kod kuće. Bojala se, ode li kamo, zadesit će je zlo.

Izašla je u voćar i sjela na travu, da gleda sviet oko sebe u njegovoj ljetnoj krasoti.

Svud mir, tišina, samo kadkad pirne svježi vjetrić.

Najednom Janja protrnu. Iza brda digao se oblak. Biel je, samo je nešto zagaren kao nekom čađu.

Ne, nije to oblak, već je glava, i to glava golemog Snjegovića.

To je djevojka odmah uočila i zato se ustrašila.

Izronio Snjegović iza brda, izronio jedan, pa drugi, treći, mnogo njih. Najposlije

prekri obzorje u daljini ciela vojska Snjegovića. Svi su mrki, s čađavim loncima na glavama, s metlama na ramenima, a mrkve im niz lica vise kao golemi nosovi.

Šuteći su snježni divovi plovili prema voćaru.

Djevojku obuze strava. Kakve li strahote, kakove li sramote za nju i njen dom! Ali selo je u crkvi, nitko još ništa ne zna. Ako nekamo za vremena utekne, nitko ne će saznati ništa o njenim čudnim proscima, što dolaze, da kazne njenu oholost i podrugljivost.

Ona poteče iz voćara prema šumi. Stigne do neke razsjeline pa se sakrije u nju. Pogleda na nebo, ali Snjegovići upravljaju svoj let prema njoj.

Bježeći tiesnim prohodom između stienja upadne kroz nekakav jaz baš u samo carstvo priča.

— Eto, sad sam tu — završi Janja pričanje. — I nikoga se ne bojim.

— Ali kako si od udavače postala malom djevojčicom? — upita je Pavica.

Pastirica se digne i povede djecu k nekom velikom grmu, razmakne granje i reče:

— Pogledajte! Tamo čovjek postaje velik ili malen, kako već kome priliči.

Pred malom se družbom pokaza prostran zaravanak prepun divnog zelenila, cvieća, ptica i leptirića. A u dnu zaravanka, nad sjenovitim hodnicima s blistavim stupovima od mramora, dizali se shodovi, kule i tornjići čudesnoga grada, što ga je Pavica ugledala izašavši s kozlićem iz kule.

— Ah, kakav divan pogled! — uzvikne Pavica. — I u samom carstvu priča takvo što može da bude samo san...

— Nije san — reče Janja. — To su stari napušteni dvori, u kojima je nekad Snjeguljica živjela sa svojim otcem.

Divna ih kraljica nikad ne pohađa. Dolazi rado u onaj kućerak, nekadašnji dom starine vrtlara, koji sad uređuje vrtove njenog muža kralja.

— Eh, dobro je, što se sjetismo Snjeguljice — uzvikne Nedjeljko. — Njezini su kolači pečeni. Hajdemo da ih kušamo.

Pastirica se nasmije.

Niesu ono, reče, kolači za njega. Snjeguljica ih peče za Crvenkapicu. Kraljica svake godine na badnjak pred večer odlazi k njoj u pohode s darovima. A među njima su najglavniji njeni slastni kolačići.

— A gdje stanuje Crvenkapica? — upita Pavica.

— U predjelima Zime — reče Janja. — Tamo prema sjeveru.

Snjeguljica će, nastavi djevojčica, i njih povesti večeras k Crvenkapici. Poći će poslije sunčanog zalaza pješice u nedaleki kraj Zime, a odanle će se provesti saonicama s upregnutim jelenima.

— Kako dugo ćemo biti u gostima kod Crvenkapice? — radoznalo će dječak.

— Dok ne krenemo k patuljcima — odgovori Janja. — K onima, kod kojih je Snjeguljica nekad boravila. Tamo, iza sedam brežuljaka...

Pavica prekine njezino pričanje.

— Janjo, kaži mi — reče — kako čovjek u onom dvoru postaje velik?

— Ništa lakše nego to — nasmieši se pastirica. — Vidiš li one stepenice pred ulazom u dvor? Tko uzlazi uz njih sagnute glave, taj poraste. A tko je uzdigne, taj biva manji.

Na tim stepenicama ona je opet postala malom djevojčicom. Htjela je da počne život iznova od malih nogu, pa da odraste drugčija nego je bila nekad.

— Kako drugčija? — upita Pavica.

— Pa čedna, razborita i marljiva — odgovori pastirica.

Tko hoće, reče ona, da bude takav, mora oko toga nastojati i trsiti se od najranije mladosti. Kasnije se to težko postizava. Sve ima svoje vrieme, i tko se njime ne služi, kako treba, mora se jednom kajati.

— Valja cieniti svaki čas — reče Janja — i sreća nas ne će minuti.

Ali Pavica nije slušala njena razlaganja. Svu njenu pažnju privukao je onaj divni dvor, pa ne može odkloniti očiju od njega. Mora stići k onim stepenicama, ali tako, da je nitko ne vidi. Ne bi htjela nikome objašnjavati, što je goni, da izkuša njihovu čudesnu moć.

Pastirica je nastavljala svoja savjetovanja.

Da, moramo se pažljivo služiti vremenom, reče. Pomno i pažljivo kao Radovan. I treba odoljeti napastima vila dubine, pa će one služiti nas, a ne ćemo mi njima robovati. Gradit će nam od naših godina stupove, a od naših dana mostnice zlatnog mosta, kojim će nas život privesti do naše sreće. Moći ćemo i drugima pomoći na njihovom životnom putu, kako to i Radovan čini.

— Ima liepa neka pjesmica — reče Janja. — Htjela bih, da je i ti naučiš. Ali ti me i ne slušaš!

Pastirica uhvati Pavicu za rame i prodrma je.

— Slušaj i zapamti! — reče. — Svagda, kad ugledaš sat, sjeti se ove zagonetke:

Kolibica na stieni;
U njoj trista kolovrata;
Oni rade, a što grade
Mudar hvata poput zlata —
Lieni slabo cieni...

Pavica se podrugljivo nasmieši, ali ne kaza ni rieči.

Oh, zar će je i tu, pomisli, progoniti ta nesnosna — pastirska mudrost...

III.

IZA SEDAM BREŽULJAKA

1.

VRATA

tazom između drveća djeca se vraćala u vrtlarov dom. Pratila ih Janja i govorila im o o tom, što ih večeras čeka. Kod patuljaka bit će im vrlo liepo. Vidjet će njihovo božićno drvce. Urešuju ga divnim stvarcama od samog dragoga kamenja. Taj ures pripada pohodnicima, što se kod njih o Božiću skupe. Dobije li svako od djece samo jednu zvjezdicu s njihova bora, bit će bogato kroz cieli život. Takva zvjezdica vriednija je nego najljepši kraljevski dvorac.

— A pastir pod paomom — upita Pavica — tko je on?

— Kako si se sjetila na nj? — začudi se pastirica.

— Spomenu ga Snjeguljica u razgovoru sa mnom.

— Ne, njega nema ovdje. On je kod vas, u zbiljskom svietu.

Pavica uvreba zgodu, kad su djeca prolazila uzkim puteljkom između gustoga drveća i granja, i zaostane za njima.

Ako je baš danas dospjela u ovo carstvo, nije se to desilo bez razloga i svrhe.

Njoj se moraju izpuniti njezine božićne želje.

Vratila se putem, kojim su prošli, i dođe na proplanak s čudesnim gradom. Pobrza do stepenica na njegovom ulazu i uađe uz njih sagnute glave. Osjeti, da je porasla ona sama i haljina na njoj. Da je veća, znala je i po tome, što je mogla bez uzdizanja na nožne prste dokučiti alku na težkim kovnim vratima, pred kojima je sad stajala.

Na njeno kucanje alkom vrata se otvore nečujno.

Djevojče uđe u neko prostrano predvorje od blistava crnoga mramora, osvietljeno čudesnim crvenim sjajem nevidljivih svjetiljaka. Uz glomazne i nizke mramorne stupove stajale su dragocjene kovne posude. U njima su cvali golemi cvjetovi žarkih boja i širili težki i opojni miris.

Pavica se ogleda na sve strane, ne bi li koga opazila u tom neobičnom dvorcu. Na trenutke pričini joj se, da se u sjeni među stupovima nešto miče i da odanle dopire neki prigušeni šapat i smieh.

Uzalud je naprezala oči. U preddvorju nije bilo nikoga osim nje. Ona se otme svojoj neodlučnosti pa hrabro pođe napried.

Stigne do vrata na protivnoj strani od onih na ulazu. Nad njima se kao neki ures nalazila golema jarčeva glava s rogovima, vješto izrađena od tuča. A iz te glave sievala su dva plamenita oka, dva draga kamena nalik na usijano ugljevlje. Iz tih očiju dolazio je sjaj, kojemu se ona čudila ušavši u ovaj prostor, uređen tako razkošno, a ipak pun tjeskobne neprijatnosti.

Pavica odmah osjeti, da su te oči žive, i da je u njih tajanstvena moć.

One su svojim sjajem govorile rječitije i jasnije negoli ma koji glas, što ga je dosad slušala.

— Pavice, — nukalo su je one — samo hrabro napried. Uđi kroz ova vrata. Nisi ni prije oklievala, a čemu da sad sustaneš pred konačnim svojim ciljem.

— Pred kakvim ciljem? — upita ona šapćući.

— Iza ovih vrata je zrcalo...

— Kakvo zrcalo?

— Pa ono čarobno. Vidjela si Snjeguljicu. Sad ćeš i zrcalo vidjeti.

— Zar zrcalo njene opake maćehe?

Jarčeve oči ne odgovoriše ništa. Njihov je sjaj potamnio. Preddvorje se smračilo.

Pavica se zgrozi. Mrak u ovom svietu pričini joj se najstrašnijim, što bi je moglo zadesiti.

— Slušaj, ti gore — uzvikne ona. — Ne ću se protiviti tebi. Ali me ne ostavi bez svjetlosti...

Jarčeve se oči zakriesiše iznova punim sjajem.

— Vidim, pametno si čeljade — progovori on. — Za tebe sam ja gore? Hihihi... I ti od mene očekuješ svjetlost?

— Da — odgovori Pavica. — Mraka se jako bojim.

— No, dobro. Evo već svietlim. Vidiš li kvaku na vratima?

— Vidim. I hvala ti, što si tako dobar. U prvi čas, kad sam te ugledala, bilo me strah...

— Vidio sam. No ništa zato. Ti mi se sviđaš. Htjela si biti velikom u predvečerje noći, u kojoj se slavi moj neprijatelj za to, što je postao malenim...

— Što si to rekao? — upita Pavica držeći rukom kvaku na vratima pred njom.

Ta se otvore nenadano povukavši je neodoljivom snagom za sobom.

2.

ZRCALO

Čarobno zrcalo! Blista u nevelikoj odaji kao površina gorskog jezerca u sutonu ranog svitanja, kad zviezde počinju bliediti. Pavica pođe odmah k njemu i zagleda se u nj. Razabra u njemu svoj lik, ali kao kroz neku maglenu koprenu. Da li je to prašina pala na zrcalo? Prođe prstom po njemu, ali joj prst osta čist.

Pavica prinese lice bliže zrcalu. Njene se oči odrazile u njemu nalik na dvie zvjezdice. Od njihova sjaja kao da se zrcalo počelo vedriti. Postalo je jasno kao voda u najčišćem planinskom izvoru.

Djevojče je začuđeno promatralo promjenu, što se zbivala s njenim likom u blistavom staklu pred njom.

Zar je ona ta divna djevojka, koju gleda i ne može joj se dosta nadiviti?

— Velika sam — pomisli ona — liepa sam. I nesamo liepa, već upravo prekrasna. Nikoja djevojka na svietu ne može se u ljepoti takmičiti sa mnom...

Iz takovih misli trgne je neki šapat.

— Da, preliepa si — govorio je neki nepoznati glas. — Možda ćeš ljepotom nadmašiti i samu mene. Izpunit će ti se i druge

želje iz pisma, što si ga poslala u nebo. Ti si doista srećno diete! Hihihi...

Pavica se zaprepasti. Tko je to s njom u sobi? Ona ne vidi nikoga osim svog lika u zrcalu.

Ali, ne dolazi li baš od ovog lika tajanstveni šapat? Uistinu! Ona ušuti, ali govori njena slika. Eno je, miče ustnama. Gle, sad će joj nešto reći.

— Hvala ti — govori pojava u zrcalu. — Ti si me otela zaboravi. Oh, kako je liepo vratiti se na nov život.

— Na kakav nov život? — pomisli Pavica. — Pa nisam ja ni bila mrtva...

Htjede svoju misao kazati glasno, ali joj rieč zamre u grlu. Ona je jasno razabrala, da lik u zrcalu nije njezin. Istina, vrlo joj je sličan, ali se inače od nje razlikuje toliko, da se to može uočiti na prvi pogled.

Ne! Ipak se nije prevarila, dok se malo prije promatrala u zrcalu. Ono je bila prava njezina slika u njemu. A potom? Promienila se polako i neopazice. Sad je iz njega gleda neka starija žena. Prekrasna je, ali njena ljepota ne privlači, već odbija, budi odvratnost i strah.

— Tko si ti? — upita Pavica drhćući.

— Pomajka Snjeguljice — odgovori čudesni lik. — Ona, koja pripada ovom zr-

calu. Jer ono je bilo moj gospodar, ne ja njegov...

— Pa ti si zaglavila strašnom smrću — reče Pavica. — Kako si najednom došla ovamo?

— Tvoj pogled dočarao je moju sjenu i oživio je u zrcalu — odgovori kraljica. — Oh, voljela sam ga toliko, da je u njemu ostalo mnogo mene zauviek...

Kraljičin se lik nakon tih rieči pokrene i pođe prema djevojčetu.

Pavica je, uza svu stravu, što ju je osjećala, s mnogo grozničave radoznalosti promatrala, što se to zbiva pred njom.

Kraljica je uto izašla iz okvira čarobnog zrcala i pošla za djevojčicom, koja je počela uzmicati prema vratima iza sebe.

— Što hoćeš od mene? — krikne Pavica očajno. — Ti si zla žena, i ja te ne volim.

Na kraljičinim ustnama pojavi se tih smiešak.

3.

KRALJICA

Pavica je stigla do vrata. Pokuša ih otvoriti, ali uzalud. Prestravljeno se zagleda u kraljicu, koja se približavala k njoj. U

sjaju kraljičinih očiju, u njenim kretnjama i načinu, kojim je izgovarala rieči šapćući kao da psiče, bilo je nešto zmijsko. I šuštanje razkošnih njenih haljina podsjećalo je na šušanj, što se čuje, kad se kakav gmaz provlači kroz suho lišće u šumi.

Dva koraka pred djevojčetom kraljica se zaustavi.

— Diete! Ludo diete! — reče ona. — Evo, ne prilazim ti bliže, da se još i više ne ustrašiš.

— Hvala! — prošapće Pavica. — Bit ću ti zahvalna, ostaneš li od mene što dalje.

— O, ne boj se! — reče kraljica. — Samo reci, što želiš, pa ću ti učiniti po volji.

— To je liepo. Možda sam se prevarila u tebi, ali se ne ljuti na me. Pričali su mi strahote o tvojoj zloći.

— Znam! A o kome ih ne pričaju? — reče kraljica.

Sad ona poče govoriti o tome, kakva je pomajka bila Snjeguljici. Ne suviše dobra, reče, ali ni posve zla. Dabome, s Pavičinom se majkom u dobroti ne može uzpoređivati. Majka je samo jedna, i nitko je ne može nadoknaditi. Možda je sa Snjeguljicom bila gdješto i suviše oštra. A priznaje i jedan veliki svoj grieh. To je njena ljubav za ono zrcalo! Bila je tašta, zaljubljena sama u se-

be. A kad ljudi u nekoga opaze kakav porok ili nedostatak, onda tovare na nj svakojaka druga zla, ma da i nije kriv. Sve se to tada lako vjeruje. Ah! Sviet je nemilosrdan s grješnicima, i oni često okajavaju ljuto ne svoju, već tuđu zloću, zapravo nesmotrenost u suđenju o bližnjemu. Zato je loše mišljenje o drugome ozbiljan grieh.

— Ali ja svojim klevetnicima sve opraštam — reče kraljica. — Zato i ne želim o njima govoriti. Radije mi reci, što želiš, pa ću ti učiniti po volji.

— Povedi me k Snjeguljici — klikne Pavica, — I to, molim te, odmah.

Kraljica kimnu glavom odobravajući.

— Pravo kažeš — reče. — Posljednji je čas, a možda je već i prekasno, da pođeš na put k patuljcima.

— Prekasno? Zar je Snjeguljica već otišla bez mene?

Kraljica je šutjela gledajući Pavicu kao da je žali radi onoga, što bi joj morala odgovoriti.

— Snjeguljica je otišla — reče najposlije. — Ali to ne znači, da ti danas ne ćeš stići patuljcima, ako . . .

Pavica postade nestrpljiva radi njenog oklievanja.

— Reci sve! Kako da stignem k njima? — upita ona.

Kraljica odgovori:

— Htjedoh reći: nije kasno za te, da ih stigneš, ako pođeš k njima sa mnom . . .

— S tobom? Zar si ti dobra s njima?

— I te kako dobra! Oni su meni za volju čuvali Snjeguljicu, jer joj se kod njih sviđalo. Kad je neka zla žena, njihova neprijateljica, otrovala Snjeguljicu, meni je na taj glas puklo srdce od žalosti. Da, tako je to! U onoj bajci, što je ti znaš, pomiešana je zlobna laž s istinom, kako to već u svietu biva.

4.

IZA SEDAM BREŽULJAKA

U tom trenutku nasta u odaji neprozirna tmina. Pavica osjeti dodir neke hladne ruke. Po tielu joj prođoše studeni srsi. Sasvim uz lice začuje dobro poznati šapat:

— Ne straši se! Sliedi me bez bojazni!

Ona, vođena mrtvački ledenom rukom, pođe kroz mrak nesigurnim korakom.

Hoće li se ikad vratiti u svoj dom, gdje su joj roditelji puni očaja radi njenog izbivanja? Pavici se sledi srdce kod pomisli na

majku i otca, i niz njeno lice poteku dvie vrele suzice.

Uto kao da je mrak oko nje počeo bivati manji. Pričini joj se, da više nije u zatvorenom prostoru, nego negdje vani pod prostranim noćnim nebom. Nije se prevarila. Nad sobom opazi zviezde. Oči su joj počele razabirati sjene drveća i grmlja u mraku. Pod nogama joj zaškripi snieg.

— Hvala Bogu! — pomisli ona. — Samo kad sam izašla na zrak iz prokletog onog dvorca.

Kraljica pusti Pavičinu ruku.

— Evo nas — zapsiče poznati glas — stigli smo na vrieme — ne ćemo zakasniti.

Pavica razabere u mraku pred sobom obrise saonica.

— Hoće li nas povesti jeleni? — upita.

Pred saonicama čulo se udaranje kopita, crnjeli se neki nemirni životinjski likovi, ali se nije moglo pravo vidjeti, kakve su to životinje upregnute.

Kraljica nije odgovorila na pitanje.

— Uđi u saonice — reče ona, ali ne šapčući, već glasom odlučnim i promuklim. — Nemamo vremena za čavrljanje.

Pavica se popne u saonice i sjedne ostavivši mjesto za kraljicu.

— U ime Božje! — htjede Pavica reći.

Prije nego što je izgovorila te rieči, hladna joj ruka prekrije usta.

— Šuti — zasikće kraljica. — Ima rieči, kojih ne mogu podnieti...

Sad je Pavici bilo jasno, što je učinila, kad se s djecom nije vratila u dom staroga vrtlara. Pošla je tada putevima, što su je doveli u vlast zle kraljice. Sjetila se s tjeskobom u srdcu divne Snjeguljice i njene posljednje opomene, da pazi na sebe. Zašto nije bila promišljenija i opreznija? Ah, kad bi se mogla kako izbaviti od kraljičina družtva i njenih saonica?

Ali saonice su se podigle visoko nad sniegom. Kao burom nošene jurile su iznad noćnoga kraja, koji se pod njima gubio u sve većoj tmini i dubini. Bridak vjetar udarao je Pavici u lice. Ona je u laganim svojim haljinicama osjećala jaku studen kao da je sa sobom nosi hladna gorska brzica.

Kraljica se valjda dosjetila, kako je djevojčetu. Ona prebaci preko Pavice okrajak svoga plašta. Bio je naoko lagan, ali je djevojče tištao i palio poput pokrova od usijanog olova.

— Ukloni ga s mene! — cikne Pavica. — Volim se smrznuti, nego živa izgorjeti.

Kraljica se nasmije podrugljivom pakošću.

— Ah, ta tko bi tebe zadovoljio! — zakrešti iz svega grla. —Na putu si, da ti se izpune najmilije želje, a vladaš se kao razmaženo i čangrizavo derište.

— Kakve će mi se želje izpuniti?

—Pa stići ćeš, rekoh, patuljcima.

— Na to donedavno, dok ne stigoh u nesretno kraljevstvo priče, nisam nikako ni pomišljala, a kamoli poželjela.

— Govoriš tako, jer ne znaš, gdje su oni — inače bi drugčije govorila.

Kraljica poče Pavici pričati o Snjeguljičinih sedam patuljaka. Njih više nema iza onih sedam brežuljaka. Ostavili su svoje staro boravište.

— A gdje su sad? — upita Pavica. — I kamo mi letimo?

Patuljci su, reče kraljica, i opet iza sedam brežuljaka, ali ne iza onih u priči.

— Vrške njihovih sadašnjih brežuljaka vidiš pred sobom, — reče kraljica pokazujući rukom u daljinu.

Pavica svrati oči onamo. Ugleda na pozadini večernjeg neba obrise dobro poznatih brda. Pogled na njih podsjeti je na uzvisinu iznad Medvjeđe uvale. S nje se vide isto takva brda. Odanle ih je ona često promatrala zanoseći se nekim potajnim željama.

— Zar tamo stanuju patuljci? — klikne ona. — Pa ondje je veliki grad.

— Da, tamo je grad — odgovori kraljica. — Onaj, u koji si ti vazda željela doći.

— Bila sam već u njemu — odgovori Pavica. — Tamo živi moja tetka, Pohodila sam je u Uzkrsu.

— Znam. I odonda čezneš za njim. Nedavno si o tome pisala u nebo. Htjela bi, da se tvoji roditelji što prije presele u grad, ondje da kupe palaču s perivojem, a ti da narasteš velika što prije. Htjeli bi, da budeš otmjena, liepa gospojica, kojoj će se svi diviti . . .

— I sad ćemo, veliš, stići u grad?

Pavica je zaboravila na studen, na svoje bojazni i kajanja. Zagledala se u kraljičino lice. Bilo je smrknuto i ružno. Ali Pavici se pričinjalo, da je takvo radi noći, koja ga je izobličila svojim sjenama.

— Da! Želja će ti biti izpunjena — odvrati kraljica uz ružan smieh. — Pogledaj! Eno se iznad posljednjeg brežuljka vidi odsjev bezbrojnih svjetiljaka.

Pavica pogleda u pravcu kraljičine izpružene ruke.

Krik strave ote se iz njenih grudi.

5.

GRAD

Nebo se iznad sedmog brežuljka žarilo kao da je obasjano nekim velikim nevidljivim požarom. I na tom nebu odražavali se jasno likovi logova, što su bili upregnuti u saonice. Pavici su bili dobro poznati. Ta jednoga je od njih ugledala nad vratima, kroz koja je ušla u odaju s čarobnim zrcalom.

— Jao! U pomoć! — zaviče Pavica. — Ne ću, da me voze ti prokletnici.

Pavici je u tom trenutku kraljica bila odvratna, ali se djevojče privije uz ledenu suputnicu.

— Molim te — reče — sađimo na zemlju. Ostavi me makar gdje. Volim, da me vukovi u kakvoj šumi raznesu, nego da putujem s ovim rogonjama i reponjama. Jako ih se bojim.

Kraljica je uze tješiti.

— Ludice — reče ona — ta kad stigneš onamo, kamo smo pošle, svejedno će ti biti, s kim si doputovala.

— Želim kući — uzklikne Pavica. — Ne treba mi grada. Uz moju majčicu meni je i dosad bilo liepo u našoj planinskoj pustoši.

Ali kraljica nije popuštala njenim prošnjama. Pavica će, reče, opet poželjeti da

ode u sviet, čim joj dodija osamljenost njenog planinskog boravišta. Zar žali možda za odrpanom, musavom djecom drvosječa, ugljenara i pastira? U gradu je čekaju družice, liepe kao lutkice, drage i nestašne kao leptirići, dobre kao anđelići.

— Ova je noć najljepša među pastirima — odgovori djevojčica i začudi se, odakle joj te rieči.

— A patuljci? Zar ih ne želiš upoznati? — upita kraljica.

Ne, reče Pavica, ni za čijim poznanstom ona ne teži. Htjela bi samo što prije kući. Oh, kući! Samo kući, kući... I ništa drugo ne želi, niti će ikad više poželjeti da ostavi svoj dom.

Kraljica, kao da je prečula Pavičine vruće molbe, nastavi pričati o patuljcima. I oni, reče, nisu bili zadovoljni u svojoj šumskoj samoći. Kad ih je ostavila Snjeguljica, planina im se prestala sviđati. Počeli su osjećati prazninu svog životnog rada. Zaželjeli se množtva, vreve i buke.

— Pa imali su i pravo — reče kraljica. — U gradu je liepo. Tamo djeca gledaju izloge pune svakojakih igračaka. Igraju se među cviećem i vodoskocima u krasnim perivojima i šetalištima. Kamogod svrate oči, vide nešto liepo i zanimljivo.

— A kako patuljci žive u gradu? — upita Pavica, koju je počelo zanimati kraljičino pričanje. — Što li oni rade tamo?

— Lagan je i liep njihov posao — reče kraljica. — Oni na tornju gradske viećnice odbijaju satove. Udaraju po zvonu svojim batovima, pa time pomažu, da vrieme brže izmiče. A kad su dokoni, gledaju grad pod sobom.

Pavica se zamisli. Gradska viećnica s tornjem? Pa u gradu, gdje boravi njena tetka, takove viećnice i nema. Ipak se te viećnice odnekud sjeća.

Ah, dosjeti se, ta vidjela ju u svojoj slikovnici!

Najposlije se trgne iz svoje zamišljenosti.

Pavici se najednom pričinilo, da se vraća u carstvo priča. Tiha svirka, puna miline i radosti javljala se odnekud sjećajući je na trenutke, kad je u satu prvi put slušala te divne zvukove. Ali ne vara li se ona? Kraljica uz nju kao da ne čuje ništa i nastavlja pričanje o patuljcima.

Snjeguljičini mali prijatelji, kazuje ona, otišli su u grad. Vratiti se u planine nisu više mogli, jer im je to kratio neki zakon iz carstva priča. A oni su se ubrzo zaželjeli svoje gorske zabiti. Zašto? Pa u gradu ima

toliko biede i nevolje, toliko nečovječtva i opake pokvarenosti, da je to ljudima dobra srdca teško podnositi. A u grudima patuljaka kucala su dobra srdca, osjetljiva za tuđe patnje. Izprva su mnogo trpjeli gledajući jad i tugu svud oko sebe. Potom su im srdca počela bivati sve hladnija i tvrđa. Prošli su desetci i stotine godina od onoga dana, kad su prispjeli u grad. I sad su im nesamo srdca, već su i oni sami sasvim hladni i tvrdi. To nije tek tako rečeno. Patuljci su sad pravi pravcati tuč. Kad udariš čekićem po kojem od njih, čuje se zvuk jednak onome, koji daju zvona, kad oni po njima udaraju svojim batovima. Ljudi su već davno zaboravili, da su patuljci bili nekad živa bića, sa srdcima i osjećajima.

— Tko dugo boravi u gradu — reče kraljica — taj ne može izbjeći udesu Snjeguljičinih patuljaka.

— A gdje li je sad Snjeguljica? — upita Pavica.

— Kod Crvenkapice je još uviek — reče kraljica. — Tamo je stigao i njezin muž kralj, koji je bio u lovu u šumama u blizini Crvenkapičine kolibice. Doskora će svi skupa u pohode prijateljima i znancima u carstvu priče.

— I moj otac je danas u lovu — reče Pavica. — Ah, i on se već sigurno vratio kući. A ja, biednica, gdje li sam?

Vruće joj suze obliše lice kod pomisli na roditeljski dom.

— Ne cmizdri! — zakrešti kraljica ljutito. — Sad ćemo uskoro stići na cilj. Još koji trenutak, pa ćeš vidjeti svoje patuljke.

— Što ću kod njih? Veliš i sama, da su mrtvi.

— Promatrat ćeš, kako odbijaju satove.

— Što će mi to?

— Tužila si se uviek, da ti vrieme sporo prolazi. Uz njih ćeš ostati tako dugo, dok ne uvidiš, kako ništa na svietu ne prolazi brže od vremena. A onda ćeš se tek vratiti u onaj svoj dom.

Rekavši to kraljica izpruži ruku pokazujući neko sitno svietlo u noćnom kraju pod njima.

— Zar je ono moj dom? — kliknu Pavica.

— Da! Ono je kuća, gdje te čekaju majka i otac — odgovori kraljica. — Ali dočekati te tako skoro ne će.

— A zašto me ne će dočekati?

— Uz patuljke bit će ti svaki trenutak vječnost, i nikad ne ćeš moći od srdca kazati: Oh, kako vrieme brzo leti! A jedino te taj poklik, ako je iskren, može spasiti!

Pavica ušuti ne znajući, što da odgovori.

— Prije negoli se izbaviš — nastavi kraljica s pakošću — prestat ćeš osjećati, da vrieme prolazi. Ukočit ćeš se bez volje za bilo kakav pokret tiela i duše. Postat ćeš kip među kipovima. I nitko te na svietu ne će probuditi na nov život.

— A čim sam sve to zaslužila?

— Jer niesi shvatila, što zapravo znače rieči u onoj zagonetki:

Kolibica na stieni;
U njoj trista kolovrata...
Oni rade, a što grade,
Mudar hvata poput zlata —
Lieni slabo cieni... —

6.

DOM

Ali, začudo, Pavica se nije nimalo ustrašila kraljičinih zlih nagovieštanja. Ta u kraljice nema istine! Ona se mienja svakog časa, i što kaže, začas će poreći. Pavica ne može ozbiljno shvatiti prietnja te zle žene. U malom se srdcu djevojčice počeli buditi

svietli i rodastni osjećaji. Neko nepokolebljivo pouzdanje u povoljan svršetak njenog pustolovnog puta u carstvo priča obuzelo joj dušu i ponielo je ususret događaja i sreće, koju je naslućivala. Da li je to bio učinak svirke, što je sve jače i skladnije odzvanjala s površine zemlje? Ili je to svjetlost s okana njenog doma gonila tjeskobu iz njene duše, zaokupljene prije tugom i mrakom? Pavica nije razmišljala o tom. Nestrpljivo je saslušala kraljičina zlurada objašnjavanja o njenom budućem udesu, pa je nakon svega rekla:

— Kraljice! Naredi tvojim logovima, neka siđu nad moj dom. Htjela bih ga vidjeti još posljednji put i oprostiti se s njim.

Kraljica se nije uzprotivila njenoj želji.

— Dobro — reče. — Bit će, što želiš. Tri puta obletjet ćemo u krugovima njegov krov. A onda ćemo pohrliti dalje, da što prije stignemo na konačni naš cilj.

U istom su trenutku saonice počele silaziti s visine kao da jure niz neki divan obronak, koji kao da je stvoren za sanjkanje.

S upregnutim rogonjama i reponjama kao da se zbila divna promjena. Pavica ih gleda i ne može se načuditi. Nisu li od njih postali divni vrani konjići? Pa i sama kra-

ljica kao da je postala umiljatija, a njen glas topao i blag.

Svirka iz dubine postala je jasnija. Ne, to nije bila nikakva svirka, već gromko i skladno pjevanje. Činilo se, kao da sva zemlja, sa svim bregovima i humovima, sa svim stablima i grmljem sklada neki svečan i zanosan pjev.

Saonice su sašle s visine nad kraj s visokim crnim borovima, između kojih se na čistini, prekritoj plavkastim sniegom, dizao dom Pavičinih roditelja.

Ona je kliktala od radosti promatrajući poznata i draga joj mjesta svojih igara, šetnja i plandovanja.

— Gle, stari hrast! — klikne i ustane pridržavajući se rukom za naslon saonica. — Tamo mi je,u njegovom hladu, majčica ljetos kazivala svoje divne priče. A ondje se vijuga potočić prekriven ledom. S brvi nad njim promatrala sam često ribice, kako se igraju u bistroj njegovoj vodi. Doskora će po njoj prolaziti ljudi s lampašima žureći se na ponoćku u crkvicu iza onog brežuljka.

Iz dimanjaka roditeljske kuće dizao se veseo dim razilazeći se visinama, nošen hladnim vjetrićem.

— Netko je na prozoru! — uzklikne Pavica. — To je sjena moje majčice. Poznam je predobro...

Kraljica je prekine hladno:

— Već smo načinili dva kruga oko tvoje kuće. Još jedan, pa ćemo nastaviti svoj prijašnji put...

— Oh, draga majčice! — krikne Pavica. — Ovdje sam ja, tvoja mezimica! Čuješ li me? Pomozi me i spasi me.

Sad se sasvim jasno čulo pjevanje, što ga je Pavica slušala prije nego što su saonice počele silaziti s visine. Ono je dolazilo iz njenog doma. Tamo je neki dječji zbor, iz kojega su se čuli krupni neki mužki i zvonki ženski glasovi, pjevao divne božićne pjesme. Pavica htjede skočiti sa saonica u dubinu pod sobom.

— Kamo ćeš, ludo! — zaroži kraljica. — Ti mi ne možeš uteći!

Ona uhvati Pavicu rukama oko struka i žestoko je pritegne k sebi.

— Majčice! — zaviče djevojčica u sav glas. — Evo me k tebi! Zove te tvoja djevojčica! Nedaj, da me odiele od tebe! Nikada te ne ću ostaviti. Svaki trenutak uza te bit će mi dragocjen. Gledat ću, da uviek budeš zadovoljna sa mnom. Više se ne ću tužiti, da

mi je dosadno. dok budem u istom domu s tobom.

Kraljičini logovi poprime prijašnji svoj pakleni lik, prestanu obilaziti nad Pavičinim domom i naprečac se okrenu, da preko njegova krova pohite zračnim putem u grad.

— Završen je treći krug — oglasi se kraljica. — Sad ćemo ravno onamo, kamo nam je uskoro stići.

Pavica je gledala ravno preda se u noć. Evo, sad će saonice ući u stup dima nad njenom kućom. Za trenutak će proći kroza nj. Tko zna, hoće li Pavica ikad više osjetiti njegov miris, što podsjeća na toplinu domaćeg ognjišta?

—Podaj mi kiticu, što je imaš na grudima, — prošapće joj kraljica kraj uha. — Pustit ću te kući.

— Snjeguljičino cvieće da ti dadem? I baš tebi? Ah, ne, to nikad ne ću učiniti! — klikne djevojčica i nemoćno klone na sjedalo u saonicama.

Ona zajeca u grčevitom plaču prekrivši lice rukama.

7.

FRULICA

Ali saonice se u tom trenutku naglo zaustave, hladni vjetrić zimske noći presta briditi, a skladno pjevanje začu se sasvim u blizini.

Pavicu prođoše srsi od radosti. Ona osjeti, gdje je: u svom domu! I u svom starom naslonjaču.

Ali se ipak boji, da progleda. Ne će li se razočarati? Ohrabri se pa skine ruke s očiju.

Zapaljena svjetiljka s nedalekog stolića obasjava njenu dragu sobicu i namještaj u njoj.

Na zidu kucka stari sat: Tik — tak... Tik — tak... Tik...

U susjednoj sobi pjeva njena majka i otac i mnoga djeca s njima. Tko je sakupio toliku djecu? Razabira se jasno Božićin i Nedjeljkov glas.

Prastara božićna pjesma ori se planinskim domom:

»Narodi nam se kralj nebeski...«

Put njezin s kozlićem bio je dakle samo san?

Zar doista samo san?

Na tu pomisao sve se oko nje uzbuni.

Vatra u peći zabukti zlovoljno, plamen svjetiljke proplamsa žestoko i ugasi se, a soljna vrata na suprotnoj strani od naslonjača otvore se sama od sebe.

I tamo su se pogasila sva svietla, samo gore drhtavim plamenom dvie svjećice na najdonjim grančicama božićnog drvca s jedne i druge strane jaslica.

Pavica usta s naslonjača i pođe prema božićnom drvcu.

Svi su je gledali u niemom čuđenju.

Djevojčica je u blagom zanosu, sa suzama na liščima, upirala pogled u malo Djetešce sred betlehemske štalice.

— Mali Isuse! — šaptala je za sebe — hvala Ti, hvala za sve, što si danas učinio sa mnom...

Zatim pristupi k jaslicama, skine kiticu ljubica s grudi i prospe ih po ležaju svetog Djetešca.

— I hvala Ti — reče — što sam se vratila u svoj dom...

Djeca planinskih pastira i drvosječa, sve sami pastirići i male njihove družice, uzkomešale se vidjevši ljubice.

— Odakle joj cvieće, sad u zimi? — upita tiho neka djevojčica svog malog susjeda.

— Odakle? Pa iz grada — odgovori

mališ uozbiljivši se mudro. — Doniela ga njena tetka iz trgovine cvieća.

Pavica se okrene radostna lica prema sakupljenima u sobi.

— Zar ne čujete? — reče. — Kako je to divno . . .

Svi su je gledali s nerazumievanjem.

— Božice! I ti, Nedjeljko! — klikne Pavica. — Gledajte, pastir pod paonom svira u frulicu.

Bratac i seka priđu k jaslicama i zagledaju se u lik pastira, koji se naslonio na paomu, pa drži frulicu na ustnama gledajući u sveto Djetešce.

— Pa da — reče Božica — svira . . .

— Svira, ali se ne čuje — javi se i Nedjeljko.

K Pavici dođe njena majka, sagnu se i poljubi je u čelo pa reče:

— Da, drago diete, pastir svira, ali glas njegove frulice zvoni u tvom srdcu . . .

— A u tvom?

— I u mom, i u srdcima sviju, koji su dobre volje.

Otac je počeo iznova paliti svjećice na boru.

I u sve uđe nova radost.

JOSIP CVRTILA

Jedan poznavalac hrvatske dječje književnosti napisao je u nekom časopisu ovo:

J. Cvrtila pripada među naše najiztaknutije pisce za djecu. On se u svojim radovima vješto, na izvoran i zanimljiv način služi narodnim pričama i pjesama. Tako njihovoj staroj umjetnosti daje gdjekad novu svježinu i suvremenost. Njegove su pjesme dotjerane oblikom i pune zvonkosti.

I drugi prikazivači njegova književnog rada govore o njemu s priznanjem. Svi se slažu o tome, da je od njegovih knjižica za djecu (»Tri dječaka«, »Mali pelivan«, »Gradić u dolini« i dr.) najljepša »Ivanjska noć«, koja će uskoro izaći u 3. izdanju.

J. Cvrtila je roden 1896. god. u Jaski. On je učitelj, a sad radi obiteljskih prilika službuje u Zagrebu. Voli selo, pa stoga i piše takve priče, kakvu ste pročitali o pastirskoj frulici.

SADRŽAJ

	Str.
I. Perivoj lutaka	5
1. Badnjak	7
2. Stari sat	10
3. Carstvo priče	13
4. Pauni	17
5. Čiu - Či	22
II. Vrtlarov dom	31
1. Zlatan most	33
2. Kolibica	36
3. Pastirica	45
III. Iza sedam brežuljaka	55
1. Vrata	57
2. Zrcalo	62
3. Kraljica	64
4. Iza sedam brežuljaka	67
5. Grad	72
6. Dom	77
7. Frulica	83